

OSASTOJEN TOIMINNANTARKASTUS

SPR:n maine ja suomalaisten luottamus toimintaamme kohtaan on kaikkien järjestöyksiköiden yhteinen menestystekijä. Siksi myös tarkastusjärjestelmän toteutustapaan on kiinnitetty huomioita. Tilintarkastuslain edellyttämä tilintarkastus on yhdenmukaistettu siten, että järjestössä käytämme SPR:n yleiskokouksen valitsemaan tilintarkastusyhteisöä mahdollisimman laajasti tilintarkastusten toteuttamisessa.

Toiminnantarkastus on keskeinen osa tarkastusjärjestelmää ja siten myös osa koko järjestön riskienhallintaa. Yhtenäinen käytäntö, riippumattomat ja objektiiviset tarkastajat tuovat toimintaan luotettavuutta ja pienentävät koko järjestön maineriskiä. Myös osaston hallituksen kannalta tärkeää, että osaston hallitus saa ulkopuolisen vahvistuksen siitä, että osaston asiat ovat kunnossa.

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt alueellista osastojen toiminnantarkastusmallia kokouksissaan 19.4.2016 sekä 15.9.2016. Mallia on käsitelty myös piiriseminaarissa 19.11.2016 ja laajennetussa johtoryhmässä 18.1.2017 ja hallituksen kokouksessa 22.3.2017.

Järjestön kaikki osastot käsittelevät toiminnantarkastusmallia hallituksen kokouksessaan järjestön yhtenäisen toiminnantarkastusmallin käyttöönottamiseksi vuodesta 2018 alkaen.

Alueellinen toiminnantarkastusmalli

Toiminnantarkastaja

Toiminnantarkastajan on oltava luonnollinen ja täysi-ikäinen henkilö ja hänellä on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Suorittaessaan tarkastusta tarkastajan on oltava objektiivinen ja riippumaton.

Siten, jos ehdokkaaksi valikoituu osaston jäsen, hän ei pääsääntöisesti tarkastaisi sen osaston toimintaa, jossa hän on jäsenenä. Pyrimme siihen, että toiminnantarkastaja sitoutuisi tarkastustoimintaan 2 – 4 vuodeksi. Olisi myös suotavaa, että toiminnantarkastaja tarkastaisi eri osastoja toimikautensa aikana, mikä lisää tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta.

Toiminnantarkastajan vastuut

Toiminnantarkastajalla on salassapitovelvollisuus, hän ei saa tuoda esille tai ilmaista ulkopuolisille asioita, joita hän on saanut tietoonsa tarkastusta tehdessä.

Salassapitovelvollisuus ei koske, jos

- lain nojalla asiasta on ilmoitettava tai lausuttava esim. toiminnantarkastuskertomuksessa;
- hänellä on suostumus ilmaista salassapitovelvollisuuteen liittyviä asioita;

- viranomaisella, tuomioistuimella tai laissa tarkoitetulla valvontaelimellä tai lain perusteella olevalla henkilöllä on oikeus saada tieto asiasta;
- asia on tullut yleiseen tietoon.

Toiminnantarkastajan valinta

Alueellisessa toiminnantarkastusmallissa osastot jaetaan 4 – 6 tarkastusalueeseen. Piirien toiminnanjohtajat yhdessä piirin hallituksen puheenjohtajan sekä valitsemiensa henkilöiden kanssa haastattelevat mahdollisia toiminnantarkastusehdokkaita omalta alueeltaan. Tavoitteena on koota tarkastusalueelle joukko tarkastajia, joista osaston hallitus voi valita osastolle toiminnantarkastajan syyskokouksessa piirin hallituksen esityksen pohjalta.

Toiminnantarkastuksen tavoitteena on varmistaa järjestön yhtenäinen käytäntö sekä tarjota apua ja tukea osastolle. Tämä tapahtuu alueellisesti toteutettavan toiminnantarkastuksen lisäksi sekä talouskoulutusta ja neuvontatukea kehittämällä että tuottamalla jatkossa myös osastojen kirjanpitolpalveluita niitä tarvitseville osastoille.

Koulutus ja tuki

Valitut toiminnantarkastajat koulutetaan. Koulutus aloitetaan syksyllä 2017 pilottikoulutuksella delegaattiverkoston kautta ilmoittautuneille ja jatketaan varsinaisilla koulutuksilla alkuvuodesta ja keväällä 2018 alueilla, myös Skype yhteyttä tarjotaan.

Toiminnan vakiinnuttua koulutusta järjestetään kerran vuodessa tai tarpeen mukaan. Kouluttajina toimivat SPR:n henkilöstö sekä tarvittaessa ulkopuoliset kouluttajat tai yleiskokouksen valitseman tilintarkastusyhteisön tilintarkastajat.

Koulutus sisältää mm SPR:n arvot, toiminnan ja toimintalinjauksen, talouden perusteet, toiminnantarkastuksen suunnittelun, suorittamisen ja raportoinnin sekä tarkastuksen tyyppilliset haasteet.

Koulutus on käytännönläheinen ja keskusteleva tilaisuus, jossa korostetaan toiminnantarkastuksen merkitystä maineen ja yleisen luottamuksen kannalta.

Koulutuksen tavoitteena on hyvien ja osaavien toiminnantarkastajien valmennus, jotta toiminnantarkastus tuo positiivisia kokemuksia osastojen toiminnan kannalta. Lisäksi koulutuksessa mahdollistetaan matala kynnyys yhteydenottoihin avun ja neuvojen saamiseksi.

Toiminnantarkastajille tarjotaan jatkuva tuki ja sähköinen koulutus- ja työkalupaketti, josta löytyvät yksityiskohtaiset ohjeet ja työpaperit tarkastuksen tueksi.

Toiminnantarkastus

Toiminnantarkastus on osa koko järjestön riskienhallintaa.

Toiminnantarkastajan työkalupaketista löytyvät pohjat tarkastustoiminnalle, joiden avulla tarkastus suoritetaan. Toiminnantarkastussuunnitelman peruste on talouden tarkastus, kustannusten liittyminen toimintaan, asianmukainen hyväksyminen ja dokumentointi. Tarkastussuunnitelma rakennetaan siten, että edellisen vuoden tarkastushavainnot käydään läpi ja varmistetaan mahdollisten korjaavien toimintatapojen käyttöönotto. Jatkossa voidaan tarkastushavaintojen perusteella löytää osastojen riskialueet, joihin tarkastusta tulisi enemmän kohdentaa. Myös yhteiset, kaikkia osastoja koskevat riskialueet voidaan yhdistää teemoiksi, joita tarkastetaan samanaikaisesti koko järjestön osalta.

Tarkastuksessa esiin tulevat haasteet, toimintaan liittyvät ongelmakohdat tai merkittävimmät tarkastushavainnot, esim. sääntöjen vastainen toiminta tai väärinkäytösepäilyt tulee keskustella piirin toiminnanjohtajan tai järjestön sisäisen tarkastajan kanssa. Heiltä saa neuvoa haasteellisissa tilanteissa. Etenkin väärinkäytösepäilyissä tai muissa vaikeissa kysymyksissä on hyvä saada tukea ja neuvoa riippumattomilta ammattilaisilta. Toiminnantarkastaja, osaston hallituksen puheenjohtaja tai piirin toiminnanjohtaja voivat kutsua järjestön sisäisen tarkastajan tarkastamaan osaston toimintaa ja taloutta, jos katsovat sen aiheelliseksi.

Raportointi

Toiminnantarkastaja raportoi osaston hallitukselle. Raportissa tuodaan esille tarkastuksen havainnot ja suositukset. Toiminnan kehittämisen ja positiivisen suhtautumisen lisäämiseksi raportissa tuodaan esille myös osaston talouteen ja toimintaan liittyviä positiivisia asioita.

Hallitus antaa vastineen toiminnantarkastusraportissa esitettyihin havaintoihin. Toiminnantarkastaja lähettää toiminnantarkastusraportin ja vastineen piirin toiminnanjohtajalle sekä järjestön sisäiselle tarkastajalle. Toiminnanjohtaja vie yhteenvedon osastojen toiminnantarkastusraporteista piirin hallitukselle. Sisäinen tarkastaja tekee alueittain yhteenvedon kaikista toiminnantarkastusraporteista tarkastusvaliokunnalle, koko järjestöä koskeva yhteenvedo on saatavissa ja jaettavissa toiminnanjohtajille ja piirien hallituksille.

Yhteenvedojen perusteella löydetään mahdolliset riskikohdat, joihin kohdennetaan tarkastuksia tulevaisuudessa. Lisäksi yhteenvedojen perusteella löydetään osastot, jotka tarvitsevat lisää ohjausta toimintaan tai talouden hoitoon. Tukea ja ohjausta voivat antaa osastojen kummit, piirin työntekijät, toiminnanjohtaja ja sisäinen tarkastaja.

Aikataulu

Kevät-syksy 2017

- Toiminnantarkastusmalli piirien hallitusten käsittelyyn
- Toiminnantarkastajien kartoitus
 - piirien hallitukset sekä toiminnanjohtaja kartoittavat omalta alueelta
 - delegaattien kartoitus kv-linjan avulla
- Osaston hallitukset käsittelevät toiminnantarkastusmallia
- Koulutusmateriaalin, työpapereiden ja ohjeiden työstäminen yhteistyössä tilintarkastajien kanssa
- Koulutus alkaa -> pidetään demokoulutus, jonka perusteella koulutusta kehitetään
- Koulutusmateriaali, työpaperit ja ohjeet ovat valmiina
- Osaston syyskokous valitsee toiminnantarkastajan

Kevät 2018

- Toiminnantarkastajien koulutus jatkuu
- Tilikauden aikaisten toiminnantarkastusten aloitus suurimmissa osastoissa, joissa ei ole tilintarkastajaa -> tukea toiminnantarkastajille

Syksy 2018

- Osaston syyskokous valitsee toiminnantarkastajan
- Osastojen toiminnantarkastus alkaa -> toiminnantarkastajille tukea ja neuvontaa

Kevät 2019

- Osastojen kevätkokouksessa ensimmäiset toiminnantarkastuksen raportit
- Piirien hallitukselle ensimmäiset tarkastusraportit
- Tarkastusvaliokunnalle ensimmäiset yhteenvedot toiminnantarkastuksista

Kustannukset

Osaston sitoutuminen toiminnantarkastusmalliin on tärkeää koko järjestön toiminnan kannalta. Sen vuoksi osastoilta ei veloiteta toiminnantarkastuskuluja vaan kulut piirit (50%) ja keskustoimisto (50%) kattavat yhdessä tasaosuuksin.